

Vergaderjaar 1993–1994

22 705

Wijziging van de Pachtwet

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 22 november 1993

Na kennis te hebben genomen van de inhoud van de memorie van antwoord bleek er in de vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer¹ bij enkele fracties nog behoefte te bestaan enkele vragen en opmerkingen ter beantwoording aan de regering voor te leggen.

I. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord op het voorlopig verslag bij het onderhavige wetsvoorstel. De uitvoerige onderbouwing van het wetsvoorstel hadden zij met interesse gelezen en bevestigde hun opvatting dat de pacht een onmisbaar instrument is in de grondvoorziening in de agrarische sector en dat het pachtstelsel flexibeler moet worden om sneller en beter op de markt in te spelen. De beantwoording van de door de aan het woord zijnde leden gestelde vragen stemde hun over het algemeen tevreden. Een aantal zaken vroeg echter om nader toelichting. Ze konden ook van harte instemmen met de nota van wijziging die bij de memorie van antwoord was gevoegd.

De leden van de PvdA-fractie hadden kennis genomen van de vrij uitvoerige memorie van antwoord. Ten aanzien van de door deze leden meer fundamentele vragen omtrent het nut van een juridisch vastgelegd pachtstelsel, de relatie met het algemeen landbouwbelang en handhaving van het pachtareaal was door de regering een afdoende en overtuigend antwoord gegeven. Uitgaande van deze positieve benadering van het instituut pacht, zoals ook de leden van de PvdA-fractie onderschreven, blijft ten aanzien van de voorgestelde wetswijziging de vraag relevant of de door de regering voorgestelde wijzigingen het juiste instrument zijn om de nagestreefde doelen te bereiken. En niet minder de vraag of het middel, namelijk voor een deel van het pachtareaal hogere pachtprizen en een op onderdelen verzwakte positie van de pachter, het doel heiligt. Met andere woorden, de aan het woord zijnde leden spraken hun bezorgdheid uit over de toekomst van de pacht als financieringsinstrument, over de pacht als diener van het algemeen landbouwbelang en daarmee tevens over de toekomstige juridische

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Linden (CDA), Van Noord (CDA), Blauw (VVD) voorzitter, Van der Vlies (SGP), Nijland (CDA), Te Veldhuis (VVD), Kamp (VVD), Eisma (D66), Huys (PvdA), Swildens-Rozendaal (PvdA), Roosen-van Pelt (CDA), ondervoorzitter, Reitsma (CDA), Biesheuvel (CDA), J. H. van den Berg (PvdA), Feenstra (PvdA), Ter Veer (D66), Van der Vaart (PvdA), M. D. T. M. de Jong (CDA), Van Zijl (PvdA), Kersten (PvdA), Ockels, Van der Ploeg-Posthumus (CDA) en Van Ojik (GroenLinks).
Plv.leden: Frissen (CDA), Esselink (CDA), Franssen (VVD), E. van Middelkoop (GPV), De Kok (CDA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Linschoten (VVD), Tommel (D66), Melkert (PvdA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Leers (CDA), Eisses-Timmerman (CDA), Boers-Wijnberg (CDA), Vacature PvdA, Castricum (PvdA), Nuis (D66), Leerling (RPF), De Graaf (CDA), Spieker (PvdA), R. van Middelkoop (PvdA), Vos (PvdA), Van Houwelingen (CDA) en Willems (GroenLinks).

positie van de pachter. Zij waren door de gegeven toelichting en argumenten van de regering niet geheel overtuigd, temeer daar er ook voor de regering de nodige vraagtekens blijven bestaan over de effecten van de wetswijziging. Dat betekent niet, dat de leden van de PvdA-fractie niet mee willen werken aan een verbetering van het pachtstelsel, waartoe ook een grotere flexibiliteit gerekend kan worden. Maar het betekent wel dat zij op enkele onderdelen een nadere aanpassing noodzakelijk vinden, waarop zij nog in zullen gaan. Tevens achten de leden van de PvdA-fractie het gewenst om bij het ingaan van de wijzigingen vast te leggen dat na een periode van zes jaar aan de hand van een evaluatie van de ontwikkelingen vastgesteld wordt of de gewijzigde pachtwet alsnog bijgesteld moet worden. Deze evaluatie zal met name betrekking moeten hebben op: het feitelijke pachtareaal, het gebruik van teeltpacht en éénmalige pacht, de gang van zaken rond de winstafrekening, de positie en het functioneren van de grondkamers. De leden van de PvdA-fractie wensten in dit stadium van de wetsbehandeling reeds de uitdrukkelijke toezegging van de regering om de gewenste evaluatie tijdig in gang te zetten.

De VVD-fractie had met meer dan gewone belangstelling kennisgenomen van de memorie van antwoord. Dit te meer, aangezien de memorie van toelichting een onderbouwing van het wetsvoorstel op majeure punten ontbeert en alle fracties hierbij – terecht – kritische kanttekeningen hebben geplaatst.

Voor de uitvoerige wijze van vragenbeantwoording zegden de leden van de fractie van de VVD de regering dank. Inhoudelijk strekt de memorie van antwoord helaas niet tot tevredenheid.

Uitgangspunt voor de VVD-fractie bleef de zorg voor de continuïteit van de agrarische onderneming. In dit verband achtte de VVD het van groot belang dat de regering de wettelijke regeling afdoende wetenschappelijk onderbouwt. Deze onderbouwing dient zich niet alleen te richten op de vraag of er daadwerkelijk sprake is van een belangrijke neerwaartse trend in het areaal gepachte grond. Een verhelderende en overtuigende analyse waaruit blijkt dat de onderhavige wettelijke regeling inderdaad het effect heeft dat deze neerwaartse trend wordt gestopt en in positieve zin wordt omgebogen, dient hierop naadloos aan te sluiten. Het ontbreken hiervan achtte de VVD-fractie ronduit teleurstellend.

De leden van de fractie van de VVD meenden, dat een onderzoek hiernaar, tenminste onder de doelgroep, – bijvoorbeeld door middel van een representatieve steekproef in de vorm van een enquête – toch voor de hand zou hebben gelegen! Daarbij had tevens het effect van mogelijke alternatieve maatregelen kunnen worden onderzocht. Nu het erop lijkt dat de regering een dergelijk onderzoek niet heeft verricht, verzocht de VVD-fractie de regering dit alsnog op zeer korte termijn te doen. Dit klemt te meer, aangezien de VVD-fractie vanuit het veld vernomen had, dat de voorgestelde maatregelen niet het beoogde effect zullen hebben, maar naar verwachting zelfs averechts zullen uitwerken.

De terugloop in het pachtareaal verklaart de regering wederom met een verwijzing naar: verminderd rendement, pachtdruk en terugloop van de pacht in de familiesfeer. Deels baseert de regering deze vervolgens op «veronderstellingen» – weliswaar afkomstig van een gerenommeerd instituut als het CBS. De VVD-fractie vraagt dan: zijn deze «veronderstellingen» ook nader getoetst? En kan de regering hard maken dat er geen sprake is van exogene factoren?

De VVD-fractie wees met name op het mogelijke effect van de hoge belastingdruk en de afwezigheid van een pachtvrijstelling. Het antwoord hierop van de regering overtuigt niet. Om een voorbeeld te noemen: in het geval van verpachting van hoeven (particuliere verpachters hebben in

veel gevallen meerdere hoeven in eigendom) zijn in geval van overlijden van de verpachter en vererving van de onroerende zaken grote bedragen aan successierecht verschuldigd. Tenzij er sprake is van een grote hoeveelheid liquide middelen, zal een van de pachtobjecten verkocht moeten worden teneinde de successierechten te kunnen betalen. Daarmee is de terugloop van het pachtareaal een gegeven.

De regering geeft niet aan wat het positieve effect zou kunnen zijn van een cumulatie van de verschillende door de VVD-fractie genoemde belastingmaatregelen. Evenmin geeft de regering hierbij aan waar in de praktijk mogelijkwerwijs het positieve omslagpunt ligt. De VVD-fractie ontving hierop gaarne alsnog een antwoord.

De leden van de SGP-fractie waren de regering erkentelijk voor de gegeven antwoorden. De door de regering aangereikte cijfers van het Landbouw Economisch Instituut en CBS versterkten deze leden in de mening dat veranderingen op het terrein van de pacht wenselijk zijn. In de strekking van de nota van wijziging, met betrekking tot het in principe van kracht blijven van de pachtovereenkomst na de dood van de pachter, konden zij zich vinden. Op enkele punten hadden zij nog behoefte tot het stellen van nadere vragen.

De leden van de SGP-fractie stonden nogmaals stil bij de al eerder (in 1984) aangebrachte wijzigingen in de Pachtwet. Deze wijzigingen zijn in de praktijk onvoldoende gebleken om de terugloop van het pachtareaal te stuiten. Op de mogelijke oorzaken hiervan is door de regering ingegaan. Uit de tot nu toe gevoerde schriftelijke gedachtenwisseling was de hier aan het woord zijnde leden echter niet duidelijk geworden of de afname van het pachtareaal na 1984 minder snel was gegaan dan in de jaren daaraan voorafgaand. Hebben genoemde wijzigingen enig positief resultaat gehad en waaruit bestond dat? Het antwoord op deze vraag leek de leden van de SGP-fractie van belang, gezien het feit dat met het huidige wetsvoorstel in een aantal opzichten wordt voortgegaan op een eerder ingeslagen weg (liberalisatie).

De leden van de GPV-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij hadden uit het betoog van de regering begrepen dat de oorzaak voor het teruglopend pachtareaal vooral wordt gezocht in de hoge pachtdruk. Ook de wijziging van de Pachtwet in 1984 had kennelijk niet voldoende tegenwicht kunnen bieden aan deze ontwikkeling. De leden van de GPV-fractie stelden vast dat met de voorliggende wijziging van de Pachtwet opnieuw wordt getracht het instituut pacht voor de landbouw te behouden, ondanks ontwikkelingen die de bestaansvoorwaarden van dit instituut ondermijnen. Zij stelden echter eveneens vast dat er een reële kans aanwezig is dat de pachtdruk nog verder zal toenemen, waardoor de voorgestelde wijzigingen niet voldoende tegenwicht zullen kunnen bieden en de afname van het pachtareaal zich zal doorzetten. Deelt de regering deze overtuiging?

De leden van de GPV-fractie vroegen of er, veronderstellend dat op een gegeven moment er mogelijk geen bestaansrecht meer is voor het instituut pacht, ideeën leven over mogelijke alternatieve vormen van bescherming voor een agrarisch ondernemer, die grond huurt.

De leden van de fractie van de VVD vroegen op grond waarvan de regering van mening is dat fiscale aanpassingen als instrument niet geëigend zouden zijn omdat ze een meer marktconforme benadering van de pacht zouden uitsluiten.

Gaarne zou de VVD-fractie alsnog aan de hand van voorbeelden een financiële analyse met betrekking tot de concrete gevolgen van het voorliggende wetsvoorstel voor de verpachter tegemoet zien. Een dergelijke analyse achtte de VVD-fractie essentieel.

II. Inhoud van de wijziging

II.1 Bijzondere kortdurende pacht

Ten aanzien van de termijn van twaalf jaar voor de kort lopende pacht waren de leden van de CDA-fractie het met de regering eens dat de reguliere pacht niet mag worden verdrongen door de kort lopende pacht. Zij vroegen echter of deze verdringing zich voor zal doen wanneer er geen limiet is ingebouwd. Het Landbouwschap had, in een brief aan de vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer, voorgesteld om ter regulering van de kortlopende pacht een prijsstoets aan de 2% rendementsnorm op te nemen. Dat wil zeggen dat bij het ingaan van deze wetwijziging en dus het mogelijk maken van kort lopende pacht direct aan de 2% rendementsnorm wordt getoetst. Deze toets zou zes jaar moeten gelden en bij de evaluatie worden beoordeeld. De leden van de CDA-fractie vroegen de regering om een oordeel over dit voorstel.

Tevens vroegen zij of bij de evaluatie kan worden gezien of er gevaar dreigt voor uitsterving. Bij de evaluatie zou duidelijk kunnen worden of slechts een klein deel en steeds het zelfde deel van de daarvoor in aanmerking komende grond in kort lopende pacht wordt uitgegeven.

De VVD-fractie verzocht de regering om een nadere wetenschappelijke onderbouwing van zijn stellingname dat de maatregelen van artikel 70f geen verdringingseffect ten opzichte van de reguliere pachtvorm ten gevolge hebben. Met name nu in een markt met een klein aanbod en een grote vraag – daarvan is thans sprake – de aanbieder en niet de vrager de contractvoorwaarden in hoge mate bepaalt.

Op de vraag van (onder meer) de VVD-fractie waarom niet expliciet in de wet is bepaald dat alleen bedrijfsbeëindigers van de regeling van de bijzondere kortdurende pacht gebruik mogen maken, antwoordt de regering dat dit het aanbod van nieuw te verpachten grond onnodig zou beperken. In de toelichting op het wetsvoorstel heeft de regering echter altijd gesteld dat de regeling beoogde bedrijfsbeëindigers in staat te stellen grond tijdelijk te verpachten in afwachting van een definitieve bestemming. Nu blijkt plotseling dat de regering met de regeling kennelijk geheel andere doeleinden nastreeft. De regering is dus hetzij van koers veranderd, hetzij de regering heeft vanaf het begin andere motieven dan de werkelijke naar voren gebracht! De VVD-fractie ontving graag duidelijkheid omtrent dit punt.

De leden van de SGP-fractie kwamen terug op het punt van de vrije prijsvorming voor de bijzondere kortdurende pacht, dit mede in relatie tot de gang van zaken bij de reguliere pacht. Zij waren er nog niet geheel van overtuigd dat door het vrijlaten van de prijs van eerstgenoemde pachtvorm geen prijsopdrijving plaats zou vinden waar het de laatstgenoemde pachtvorm betreft. Zij bleven voornamelijk bij hun voorkeur voor begeleiding van de markt middels een prijsstoetsing, waarbij wordt aangesloten bij de marktconforme systematiek van de reguliere pacht (namelijk 2% netto rendement). Deze leden stelden nog de volgende vragen. Gaat de regering in haar antwoord niet te veel uit van de gelijkwaardige positie van partijen? Is het wel reëel om te veronderstellen dat, waar het pachtnormenbesluit regelmatig wordt aangepast, hierbij in het geheel niet gekeken zal worden naar de prijsvorming bij de «nieuwe» pachtvormen?

De leden van de GPV-fractie hadden op bladzijde 14 van de memorie van antwoord gelezen dat de regering een termijn van twaalf jaar voor de

bijzondere kortdurende pacht maximaal vinden, omdat anders naar hun mening een uitholling van de reguliere pacht zou ontstaan. Deze leden vroegen echter of de overige bepalingen uit artikel 70f niet voldoende zijn om het gebruik van kortdurende pacht voldoende te beperken. Welke kwantitatieve effecten op de reguliere pacht worden verwacht als de termijn van twaalf jaar achterwege zou worden gelaten? Is het bovendien niet zo dat aan deze vorm van pacht bij de pachters ook grote behoefte bestaat?

De regering stelt in antwoord op vragen van de leden van de PvdA-fractie, dat het niet haar intentie is dat introductie van het pachtregime conform artikel 70f lid 1 zal leiden tot een situatie waarbij het feitelijk mogelijk is dat onbeperkte oppervlakten gedurende een onbeperkte periode tegen een ongelimiteerde pacht prijs en zonder overige pachtbedingen worden verpacht. Dat is natuurlijk mooi. Het zou de leden van de fractie van de PvdA ook wel bijzonder verwonderd hebben als dat wel de intentie van de regering zou zijn. Maar vastgesteld moet worden, dat de regering niet tegensprekt dat het geschetste feitelijk mogelijk wordt. Dan is het uitspreken van een intentie van de zijde van de regering niet als afdoende te beschouwen en moet op zijn minst gezocht worden naar juridische instrumenten om die geschetste feitelijke situatie te verhinderen. Het vereiste voor teelpacht dat het moet gaan om een teelt waarvoor vruchtwisseling noodzakelijk is, kan onmogelijk als zo'n verhindering gelden. Als mogelijkheid geven de leden van de PvdA-fractie in overweging om teelpacht alleen toe te staan tussen agrarische grondgebruikers onderling. Wat zou zich hier feitelijk tegen verzetten? Onderschrijft de regering dat daarmee het risico van de geschetste en ook door de regering ongewenst geachte situatie aanmerkelijk wordt ingeperkt, zo niet geheel uitgebannen?

In dit verband vroegen de leden van de PvdA-fractie nog een nadere verduidelijking omtrent de relatie tussen teelpacht en registratieplicht bij de grondkamer. De regering stelt: «dat het in de rede ligt dat de grondkamer pas tot registratie overgaat, indien uit de partijen overlegde overeenkomst is gebleken dat wordt voldaan aan de in artikel 70f eerste lid gestelde vereisten». Betekent deze marginale toetsing ook dat registratie geweigerd kan worden? Kan de regering voorbeelden geven, waarbij de grondkamer duidelijk van haar recht tot weigering van registratie gebruik zal kunnen maken? Houdt een positie van recht tot weigering van registratie door de grondkamer niet feitelijk in dat de grondkamer een teelpachtovereenkomst feitelijk goed of afkeurt? Indien deze vraag ontkennend beantwoord wordt, dan gaarne uitvoerige beargumentering.

Mede gelet op voorgaande vragen en naar aanleiding van het preadvies van mr. drs. P. A. de Hoog (preadvies voor de Vereniging van Agrarisch Recht 1992, pag. 170-311) ontving de VVD-fractie gaarne een nadere onderbouwing van de regering naar aanleiding van zijn stellingname dat het in het wetsvoorstel genoemde instrumentarium van artikel 70f geen (noemenswaardig) prijsverhogend effect op de bestaande grondprijzen zal hebben. Thans merkt de regering slechts op dat het niet zijn intentie is dat een dergelijke situatie zal ontstaan. Dat is toch volstrekt onvoldoende!

De leden van de CDA-fractie hadden twijfels omtrent de mogelijkheden die de wet biedt voor meerjarige teelten. Zij gaven de bewindspersonen in overweging indien meerjarige gewassen in een vruchtwisselingsschema worden opgenomen dit toch aan te merken als teelpacht en af te wijken van een maximumperiode van één jaar. Zij vroegen of artikel

70f vijfde lid die ruimte geeft. De verwijzing naar de voorgestelde kort durende pachtovereenkomsten hadden deze leden niet op het oog. Bij kort durende pacht komt de limiet van twaalf jaar op den duur om de hoek kijken, bij teelpacht niet.

De leden van de PvdA-fractie hebben ten aanzien van deze door de regering voorgestelde vorm van een lichter pachtregime één bedenking. Dat betreft het ontbreken van een prijsstoets. De regering schrijft in de memorie van antwoord op vragen van onder andere de leden van de PvdA-fractie dat zij niet verwacht dat door deze pachtvorm de reguliere pacht onder druk zal komen te staan en dat de druk op de pachtprijs in opwaartse richting zich niet of nauwelijks zal voordoen. De leden van de PvdA-fractie hebben daar een andere opvatting en een andere verwachting van. Verpachters zullen waar mogelijk tot deze pachtvorm overgaan; de pachter is de vragende partij; de gevolgen zijn duidelijk: een spiraal naar boven van zowel areaal in eenmalige pacht, pachtprizen en wellicht ook grondprizen. Dat vonden de aan het woord zijnde leden een ongewenste ontwikkeling; daarom wilden zij aan de éénmalige pacht het instrument van prijsstoetsing verbonden zien, waarbij aangesloten kan worden bij de systematiek van de reguliere pacht. Indien de pachtprizen tussen deze vorm van éénmalige pacht en reguliere pacht niet verschillen is enerzijds de doelstelling van flexibilisering bevorderd, terwijl anderzijds het risico, dat de reguliere pacht verder wordt uitgehold, wordt verkleind.

II.3 Winstafrekening bij verkoop na gebruikmaking van voorkeursrecht

De leden van de CDA-fractie waren eveneens niet overtuigd van de termijn van vijftien jaar voor de winstafrekening. Het argument dat deze termijn aansluit bij de regeling van de Domeinen, vonden zij niet afdoende. Zij waren van mening dat binnen de huidige dynamiek van de landbouwsector een termijn van tien jaar beter op zijn plaats is.

De leden van de PvdA-fractie merken op, dat de regering het voorkeursrecht, het continuatierecht en de in de plaatsstelling wilden handhaven vanwege de essentiële betekenis ervan voor de rechtspositie van de pachter en meer in het bijzonder voor de continuïteit van diens bedrijf. De aan het woord zijnde leden ondersteunden deze opvatting; tevens ondersteunen zij het principe van de winstafrekening. Zij waren echter niet overtuigd door de argumenten van de regering dat deze winstafrekening over een periode van vijftien jaar moet blijven functioneren. Net als verschillende andere fracties waren zij de overtuiging toegedaan, dat een periode van tien jaar ruimschoots voldoende is.

De regering heeft gesteld dat de bedoeling achter dit nieuwe artikel is geweest om speculatie door de oorspronkelijke pachter tegen te gaan. In de woorden van de regering: «De winstafdrachtregeling heeft tot doel de onbedoelde effecten van het voorkeursrecht weg te nemen.» Aansluitend stelt de regering: «In dat verband stellen wij voorop dat waar de vermeerdering of waardevermindering van grond in beginsel behoort tot het risico van een eigenaar.» (pag. 19, vierde alinea) Met dat «in beginsel» zijn de leden van de PvdA-fractie het eens. Maar deze leden behouden hun aarzeling bij de mogelijke onbillijke uitwerking van het voorstel. Zij hadden dat in het voorlopig verslag met voorbeelden onderbouwd. Meerdere fracties hadden dezelfde aarzeling getoond. Heeft het voorkeursrecht altijd verbedoelde neveneffecten gehad, hetzelfde kan gesteld worden van de nu voorliggende wetswijziging in artikel 56i. De regering wenst kennelijk geen nakeuring te houden met omstandigheden, waarbij het voor de oorspronkelijke pachter wel zeer onbillijk uitpakt. Terwijl anderzijds het voorstel de situatie niet waarin de pachter

ongestraft een gerechtvaardigde winstafrekening ontloopt, indien hij bijvoorbeeld de met voorkeursrecht verworven grond in bijzonder kortlopende pacht uitgeeft. De leden van de PvdA-fractie vroegen de regering te zoeken naar een formulering, die enerzijds de onbedoelde en onbillijke effecten ten nadele van de oorspronkelijke pachter te niet doet en anderzijds de onbedoelde onbillijke mogelijkheid, zoals in het voorbeeld aangehaald, voor de oorspronkelijke eigenaar-verpachter.

De leden van de GPV-fractie stonden nog stil bij de periode van vijftien jaar, die geldt voor winstafrekening bij verkoop. De regering wil hieraan vasthouden, omdat op deze wijze wordt aangesloten bij de winstafdrachtregeling bij Domeinen. Zij vroegen of ook bij Domeinen niet het gevoelen leeft dat deze periode van vijftien jaar eigenlijk te lang is en een periode van tien jaar beter zou voldoen.

II.4 Directe doorwerking van wijziging pachtnormen

De leden van de PvdA-fractie hadden in het voorlopig verslag reeds gemeld in te stemmen met dit onderdeel van het wetsvoorstel. Het was deze leden opgevallen dat de regering in de memorie van antwoord alleen spreekt over een verhoging van die normen als er sprake is van wijziging. Dit kan, zo stelden deze leden, niet de bedoeling zijn. Het kan toch ook voorkomen dat de pachtnormen worden verlaagd, indien de situatie op de grondmarkt en de grondprijzen daartoe aanleiding geven? Is dit ook de opvatting van de regering?

De VVD-fractie had opgemerkt dat het van belang is voor een correcte doorwerking van het Pachtnormenbesluit, dat de samenstelling van de pachtprijs (basispacht, toeslagen, aftrekken) bekend is. In antwoord op de vraag of het klopt dat dit vaak niet het geval is en wat de regering daarmee denkt te doen, antwoordt de regering «dat dat naar onze mening niet vaak voorkomt». Weet de regering dat, of denkt hij dat alleen maar? Graag een onderbouwing van de wetenschap terzake.

II.6 Houtteelt

De leden van de fractie van het CDA herraanerden er aan, dat het Landbouwschap in haar commentaar wijst op een mogelijke omissie omtrent de nota van wijziging betreffende houtteelt. Het bevreemdt het Schap dat ten aanzien van houtteelt alleen artikel I, onderdeel D (art. 30 vierde lid) wordt gewijzigd. Dient ook in artikel I, onderdeel A (art. 1 lid 6) deze wijziging te worden aangebracht? De leden van de fractie van het CDA vernamen hier gaarne een reactie op van de regering.

II.7 Verhouding met andere wet- en regelgeving

Tenslotte maakten de leden van de SGP-fractie nog enkele opmerkingen over de relatie tussen melkquota en pacht, een onderwerp waar al over gediscussieerd wordt zolang er van superheffing in de melkveehouderij in Nederland sprake is. Met name de fifty-fifty verdeling van het melkquotum tussen verpachter en pachter bij vervreemding van de grond, roept bij deze leden vragen op. Zij waren weliswaar van mening dat enige aanspraken van de kant van de verpachter te billijken zijn, maar zij waren tevens van gevoelen dat het van een bepaalde onrechtvaardigheid lijkt te getuigen wanneer diegene die het quotum soms jaren achtereen daadwerkelijk benut heeft bij een bepaalde transactie daarvan de helft zou verliezen. Deze leden vroegen hierover het oordeel van de regering. Zij wilden tevens van de regering weten of zij het terecht vindt dat, bij het bestaan van een hiaat in de Beschikking Superheffing

Melkveehouderij, uiteindelijk de Pachtwet bepalend wordt voor genoemde 50-50 verdeling? Tenslotte vroegen zij hoe dit punt in andere landen in de EG geregeld is.

De voorzitter van de commissie,
Blauw

De griffier van de commissie,
Coenen